

שיר לפורים

מהרב אורי זאב סאלאט זצ"ל

מו"צ בלבוב

שיר לפורים

מהרב אורי זאב סאלאט זצ"ל

מו"צ בלבוב

עיה"ק ירושלים תובב"א

אדר תשפ"ג לפ"ק

כל הזכויות שמורות

לישראל אברהם גרינבוים

רח' תורה מציון 12 ב'

ירושלים 9440116

פקס: 077-4703661

מייל: ysisroelag@gmail.com

דברים אחדים

הרב החרף רבי אורי זאב וואלף סאלאט זצ"ל נולד בלבוב בשנת תקפ"ח. היה מתלמידי הגאון בעל שואל ומשיב ונזכר כמה פעמים בספריו. נתמנה למו"צ בלבוב, ואח"כ היה ראב"ד בבית דינו של הגאון בעל בית יצחק. לפרנסתו היה מדפיס ספרי קודש. נפטר בשנת תרנ"ט.

הרב ישראל פראנקפורטר הי"ד רבה של ביהכ"נ תפלת ישראל בפאריז, נולד בלבוב בשנת תרכ"ט והכיר את הרב זאב וואלף.

בספרו תולדות ישראל כת"י מספר על ויכוח סוער בדברי תורה שהיה לאביו הג"ר דוד לאבין ז"ל עם ר' וואלף, ולא הודה ר' וואלף לדברי אביו. למחרת הוכיחו לו הלומדים שהצדק עם אביו ר' דוד. ור' וואלף הודה בפה מלא בצדקת דבריו, ורץ מיד לחפש אותו בבית המדרש כדי להתנצל בפניו. כשבא לבית המדרש ולא מצא אותו שם, הלך לחפש אותו באכסניה של ר' שמואל קאליש ז"ל שם התאכסן. כשהגיע לשם אמרו לו שאבי חזר כבר לבית המדרש, ור' וואלף טרח והלך עוד פעם לבית המדרש, עד שמצא אותו ופייס אותו בלבביות מרובה.

ברשות ר"י פרנקפורטר נשאר העתקת שיר, וכה כתב לפני ההעתקה:

ב"ה א' כסליו תרע"ו לפ"ק פה לבוב יע"א, בשנת ובשם ד' אקרא לפ"ק.

השירים הללו המה מאת כבוד הרב הגאון המפורסם איש חכם ונבון אין גומרים עליו את ההלל כש"ת מוהר"ר אורי זאב סאלאט דומ"ץ דפה לבוב והגלילה זצ"ל, אשר העתיק אותו כבוד ידידי הבחור המופלג בתורה כמר ליפא יאסקיראוויטץ שיחי מארץ פולין מעיר סלאווקאו אצל מחוז עלקוש, מאת כתב יד של הגאון הנ"ל שנשאר ביד בן הגאון הנ"ל שהלך למלחמה והשאיר הכתב יד אצל גיסו הוא שכיני מאיר גראס, וה"ר מאיר נתן לי להעתיקו.

לבוב אור ליום שנכפל בו כי, לסדר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש לפרט הנ"ל.

*

לפעמים נצרך לקרוא בהברת אנשי גליצ' כדי להבין את חריזת השיר.

שיר לפורים

[פתיחה]

ביום הפורים מפלת ארורים

שרתי בלשוני

ואם יחסר כל ינוע

אל תתן בו דופי כי יין בגרוני

מלאתי הגביע

שתיתי כפלים

ראשי ינוע

יחוגו רגלים

סלח נא חכה בבת עיני

סלח נא הפעם

חכה עד אקין מייני

אז שירי תמצא טעם

חפצים יקרים

יין ומגדנות

אלה הדברים

יבחרו למנות

אנכי בידי אין מאומה

רק דברי ממעמקי לבבי

הרימותי לך תרומה

כי זאת עשרי זאת יהבי

ואת נפשי אנא עופי

למעון שמים שמה

ינועם זמרי שחק עלי הטיפי

מנגנינות רוכבי אֶ אֶ אלי רמה

שפכו נא חן ברוחי

תיקר בעיניו שירתי

יערב עליו שיחי

ותהי זאת מנחתי

[פורים אות היא לאדם]

מכל הימים ימי השנה

יום זה נבחר הנהו

יום משתה ושמחה גיל ורננה

אחד הוא אין משנהו

אות הוא לאדם דעת יאלפהו
כי לא לעולם חוסן לנצח תפארת
אם יתגאה ישכח עושהו
הצלחתו תשקע תצלל כעופרת

אם בנאותו עוף יגביה
אם גדלו לנס בתבל הגיון
אם למרום שמים שיאו יגיע
רגע איננו יעדר כצל קיקיון

אם ירבה עשרו אוצרות חונו
וזרוע משלה לו ידכא חלכאים
ה' יצוה ישפל גאונו
ירד ארצה ירד פלאים

אף לא ינצח יעיקו התלאות
אם במעט רגע חייו תמו
אם לא ישוב בכבי ודמעות
יחלצו ממצר ממרחב רגליו קמו

ביום רעה לעתות בצרה
אם בעוונותיו דובר נוראות
ליוצרו יתחנן ותופע נהרה
יגן עליו ה' צבאות

אם יעוות דרכיו יטה עקלתון
כי יש אלוקים שופטים יזכירחו
יהלמחו חסד יקראהו אסון
למען ישוב אליו וירחמחו

אם מסביב לו מצוקה תאלצחו
אם צרה לרגעים תולד
יעתר אל ה' ישא פניו וירצחו
יעבור זעם ומצהרים יקם חלד

אם בהירו לא יאבד תקותו
איתן בטחונו באלוקי שמים
עד ארגיעה הכא ישועתו
אורו יבקע אור שבעתים

אם שמי הצלחתו בעבורו יתקדרו
חושך שיפחחו ענן ועלטה
גלי האסון יחמו יחמרו
לארץ ירד כבודו לעפר מטה

רוח ישע יחלוף רגע
יטהר רקיע הצלחה זורחת
אפסה כל צרה אין פגע
כבוד סביב דשון ונחת

שיר לפורים

ז

לפני מלך אוילי איש תהפוכות
חוציא דבה בלשון זועמת
בלשון רביל ברה למו שוחות
לעורר חמת מלך לבהלמו בחרונו
ויחגור חמה כחרב נוקמת

ויאמר מלכי מושל תבל מקצהו
ישנו עם אחד כקוץ הנהו

בכל עבר ופנה נפוצו
ידמו עמד ולקו ימיצו

עם שוכב אין חק למו כל מוסר פורע
מחזה שדי יחזה בקולו שומע

כל דת יתעבו למו לזרא
גם על דתי המלך ידברו סרה

אם גם המלך במסבו
לא ינוח בחבו

לעת צר קרב ומלחמה
רפה כח הנהו באין רוח ונשמה

יצום יענה גוו
יאנה יצעק מרוב כאבו

בקר גם ערב בדבר ה' יתהפכו
מדד ערב השמש צועדת
ככה אסון והצלחה יחד יתהלכו
תזרח ישע וצרה נודדת

[מחשבת המן]

עת ישרון בה' בגדו
אכלו מזבחי מתים ויתענגו
לכול עין השתחוו לפסל סגדו
ויתנם ביד צר המן האנגי

ליסר עמו צוה אל ממעל
נבהלו אחזתם חרדת מות
הרם קרן צר נשא ויעל
ממעל לשרים כסאו נצבת

רשע עריץ חומס ושודד
נחש שרף בן המדתא
המתיק סוד חותם לצודד
כרם ישראל לשית בָּתָה

[דברי אחשורוש]

מלך אין בינה חסר דעת
 במשתה היין לכו שמח
 מידו לקח העביר הטבעת
 ויתנה על יד זד ומרצה

ויאמר צדקת שר דברייך מישרים
 עם סורר בנים כוחשים
 להשמיד להרוג ולאבד זקנים ונערים
 ביום אחד טף ונשים

שתה אהוב לבבי שתה לרויה
 לאות כי בידך נמכרו
 ישמד עם דל יהי' בלא היה
 לאבדן והרג בידך נמסרו

גם אנכי ככה הגיתי
 לעשות אתם כליון וחרץ
 באבדן ממשלתי על ידם ראיתי
 עד בא הקץ בא הקרץ

הדת יצאה ומבעת נחתמה
 ביד הרצים נתנה
 חרדו בית יעקב לא נותרה נשמה
 ערבה כל שמחה שבתה רננה

על משכבו יתענג סרוח
 למען מעבודת מלך ישקוט ינוח

עם שובב מך הערך
 ברעהו יעבד ירדה בפרך

הורי יהונו עמל ואון
 אכזרי כתנין לבכו כאבן

הוי עם בזוי יבחר תועבה
 רצח בלבבו משטמה ואיבה

אם זכובי מות יכאשו כוסו
 לא יגאל לא ימאס שתותו

ואם הוד מלכו יגע הגביע
 אך אם באצבע יתן אותו ינוע

אל פיו לא יקחהו
 כמות הוא לו שקץ ישקצהו

אם על המלך טוב כסאו יתרונו
 ובצל ממשלתו בשלום יתלונן

תנתן דת להאבידם מחיים
 וכסא המלך נכון כימי שמים

חזיון נורא לבלשן בעונה
ויקץ בפחד ואימתה
וידע את אשר קרהו
כי המן הכביד אכפו ידע קשתה

מרדכי צדיק מושיע
לבש שממה ברוחו שאי'

וילבש שק ומדו קרוע
הלך ובכה בנפש הומיה

עד בית המלך הלך שחוח
על פניו צלמות ושבר ברוח
יצוריו רעדו באין אונים וכח
מר לבבו לפניו לשוח

למה אבי קודר שוחח
באין אונים רפה כח

עמך פחד יפיקו
יחרדו רוחי ולגבי יעיקו

מי זה יתאפק לא יאנה
לכובד צרה לאסון נורא לבו פולח

כרעם בגלגל יחריד הלכבות
לקולו כי עז כל חי יחרדו
ככה חרדו בנים גם אבות
לקול הדת כי להרג נועדו

[מרדכי המושיע]

נאמנו דברי אל אמרתו צרופה
לא מאסתים לבלותם הבטיח למו
בטרם כל חלי הכין תרופה
את מרדכי הכין לישע לגואל שמו

עין ה' אל עמו צופיה
מבית מרדכי פרח עזר
הדסה הנעימה כבת היפפיה
מכנות לרבבות בראשה שם הנזר

תחת האטד הדסה תפרה פרה
היא תהיה למבטח לנדכאי רוח
תחתה כל אויב ידכה ישוה
ולבית יעקב אור זרוח

שיר לפורים

י

לבקש מלפניו על עם ישראל
להצילו מחרב ממות יגאל

ותען אסתר ועיניה מלאו דמעות
הלחלה במתנים ובלבבה פרעות

הן אבי יודע חמת הרוצח
כי אפו בקרבו כאש קודה

אם פתאום אל ביתו יבוא גבר
לא יחיה שמה ימצא קבר

לא יחון איש לא ישא
אם פתאום בטרם יקראהו
אל ביתו יבוא חדר נוהו

אך אם יפתח הדלת
צפוי הוא אלי חמתו
אין תקוה לו אין תוחלת
למות אחת דתו

גם תשגל לימינו נצבת
חמדת לבבו נפשו אוהבת

אללי למלכה אויה לגבירה
כי בא השמש חשבה הצפירה

כוכבי שמים נגהם אספו
חשך כסה ישרון ופניהם חפו

גברו עריצים עובדי מסכה
רשע עלה על דרכי צלחה

לפני המלך המן דבר קשות
פרש חרמו ויצודד נפשות

אויה בני ציון היקרים
נמכרו בכסף בעד עשרת אלפים כורים

ואת מלכה אָנָּא עורי
באורך למה אנא האירי

כי המלך יקרב
לאורך יקוו לעם ערב

אל בית המלך ללכת
בטרם תצא חמת כאש נתכת

בבית המלך באורך הופיעי
מי את מי עמך להודיעי

תפלת אסתר

אֵי ראה יוצר ארץ ושמים
טוב ומטיב לאלפי החיים

כי עמקי מחשבותיך למאוד נשגבות
יעידו יצוריק אלפי רבבות

לא אחד דמו "לשוא" בראת
לכבודך כל ידך עשתה

גם תולעה בעפר זוחלת
נמר עז נורא בחמתו
גם מה יצא תועלת

אלה לחסד אלה לשבת עדרתו

גם אותי הצעירה קטנה נמלה
מעפר הרומותני שמתני גברת
אתה צוית הגבה השפלה
מבנות מאלופות לראשי עמרת

מעת למלכה משפט מות חרצו
ובנות שושן לחמרים נקבצו

אנכי יושבת בירכתי ביתי
תחת צל דודי שמה נחבאתי

מאסתי מלוכה גאון ותפארה
יקרה לי דתך מנזר ועטרה

הפקידים בורזע לקחוני
חיק ההרמונה הביאני

בקר וערב שפכתי שיחי
חרדתי ונבהלתי ותפעם רוחי

אם בנות חן דודון עלו שבע
בבושת שבו אהבה לא מצאו
ואנכי ירקרק פני באין הוד וצבע
חיפה בנשים אותי קראו

אתה רוח חן על פני שפכת
רוח אהבה בקרבו נפחת נסכת

פן אפול לחבל לחסר הדעת
דתך ינבל בה יתן מגרעת

איכה אתן דודי לנפשי מואסת
אם לרגליו דתך מובסת

נתעה בשוא לאליל כורע
אמת יתעב את שקר יתרזעע

למה עדי גאון וצָבִי
גוי אם ימלוך ונפשי בשבי

עץ נחמד קראתי מה הטאת למו
כי עליך יהמו כולמו

הן פריך ברכה וחיים
מרפא לנו נחת שבעתיים
אל תירא אל תחת כעדה
אם אכורי זה ידו הדד

אנכי לישע לך אבי עזרתה
לארץ ארמסוהו אשתהו בתה

עד מהרה תחזנה עיניך
כי נבלתו תלוי עליך

דרכה נפשי עוז וחפצתי נקמה
בה אמיץ מלאתי רוח מְרָמָה

אליו רצתי ואכהו אחת
לרגליו נפל שדוד מת לשחת

כן יאבד כל זד מרצח
לא ידע רחם חמלה שוכח

נשאתי קולי בצעקה גדולה
ידמו רשעים ירדו שאולה

יגן מלאתי אחרי ראיתי
כי למלכה בחר אותי

מרנזה מדאנה עלי משכבי נרדמתי
חזיון נורא חזותי חלום חלמתי
למולי עץ נחמד תאווה לעינים
דליותיו ישתערו בכל אפסים

בין ענפיו בין העפאים
יתנוצץ פריו פרי נעים

קרבתי אליו ואחמדוהו
יפיו ראיתי הוד תפארתוהו

והנה ... מקהלות אנשים קולם ברעם
פניהם להבים מלאו זעם

בכשיל וכלפות בידם קרדומות
להשחית גזעו ותעצומות

בראשם אחד אוהו חרב
באפו כי עז כזאבו ערב

להשמיד העץ להביא קרץ
לשמוד פריו שרשו מארץ

שיר לפורים

יג

אם ישרון לך חטאיו
יסרתם קשה לארץ דכאו

ואתה אל סלח נושא פשע
ימינך פשוטה גם לאנשי רשע

חמתך נורא חסדך שבעתיים
לנפש נענה שח עיניים

גם זד הרבה הרע
אם ישוב אליך על ברכיו כורע

אם רוחו יצר לו נפשו נשברה
חטאיו יומחו ותופיע נהרה

ראה נא גם עמך מבכי חמרמרו
מעוונותם שבו מחטאותם נטהרו

כלב נוחם אליך ישובו
חלבם ודמם שי יקריבו

בצום ובכי אליך יתְחַנְּנו
לפניך יכרעו יפלו אפים
מלך ישראל אנא הושיעני
כי עד נפש באו חמים

לקול צעקתי הקיצותי בחרדה
ונפשי בקרבי נעה גם נדה

אל לבבי אז הגיתי
מחזה שדי תן חזיתי

את אשר אלוקים עושה הראני בחלומי
למען אמצא נוחם לקשרי ... רואי

ראה בעניי כי רוחי חדשה
ויצו מרפא רפאות ותעשה

ידעתי פתרוני מצאתי חדתי
ידעתי מדוע עד הלום באתי

לא לשוא הביאני הנה
למען להיות משעון ומשענה

באו הימים קרבו עתותי בצרה
כל לבב דוי כל נפש נעברה

עמי הובני למות ורצח
בידי עריץ עז מצח

ככה אל תאזרני כח
אשפיל גאון אויב ידכה ישוח

שיר לפורים

גם מים הזידונים בורם ירעשון
להצליל נפש חותך במעמקי שחת

כמה בניך באפר יתפלשון
אך אתה תקותם תקוה האחת

אם בניך בשלח יעבורו
אוי' המה דתך ינצורו

אם עמך יאבדו מארץ יברתון
מוסדי צדק ימוטו השתות יחרסון

פור תתפרר ארץ יתחפך לתוהו
אם שריונים עודם אינם עלי בתוהו

למה תבל ויצורים כולם
אם עדיך אויב כולם

אל לך שופט צדק
השחת הכרם לצמוח חדק

כרם חמד קראת לו לפנים
מלא צמחי טוב נטעי נאמנים

אם בניהם זמירות זר התערבו
דתך נאצו אותך עיבו

אם חטאו לך כי נזורו מתאוה
לא למרות חפצך רוחך לדאבה

רגע שבו נחמו כפלים
כי איתן אמונתם כאל שמים
אם עוונותם עצמו גדלו חטאתם
חדשים לבקרים רבה אמונתם

אם לחרב ולשבזי בגיל הלכו
שמך הנורא לא שכחו
אם שוד ושבר עצמו דרכם נכלו
בעד כבודך רבותיים יפילו

גם אלי אש מוקדה בגיל יצעדו
אם הבלי הגוים לא יתאחדו

אלוקינו אחד ברגש יקראו
ובמצולותיהם נפשם יטבעו

אם מאלה הבוערים עובדי פסל
באחת יבערו זה דרכם כסל

אם מאלה עריצים נוחלי אולת
המהם תהי חפץ תהי תועלת

אם בול עץ יעשהו תמונה
אלה יקראו זאת האמונה

שיר לפורים

טו

הלמענעם בראת תבל זאת המטרה
אם בעבורם צוית אור ותופיע נהרה

אם שמש ירח למענעם יחלו
אם בהמה ינאצו שמך כבודך יחללו

ארי טורף ועוזו ברעתו
נמר האכזר נורא בחמתו

יגילו ברצח לטורף טרף
לא יחתו מכל מאבחת חרב

תחת רסן גם הם יתהלכו
ה' יצוה מזובב ימות יברחו

גם נמלה קטנה תלך שחוח
לרגלה יפלו באין עצמה אונים וכה

ככה גם לך מלך בידו הנהו
חתו בפיו מתגו בשפתהו

שמע נא גבירתי שמעי בבת עיני
איכה צאת לישע לעת כזאת תמאני

מבטן הן נקדשת לישע בצרתה
לא יבין כי יד ה' זאת עשתה

אם בנות הן כיפין עלו שבע
ואת ירקרקת באין הוד וצבע

הנה לא מצאו הן בכושת שבו
בית המלך בחרפה עזבו

ואת נבחרת להיות שוררת מושלת
ה' עשה לעמו סוחרת תוחלת

להיות לעמו גואל ומושיע
לבלוע מחשבות אויב עצתו להפריע

הן את גאלת חייהו
ממזימות רשע רעל להשקהו

נדרתי מהלכד מנפול בפחת
(המשך הסיר חסר וחזל על לזכריו)

